

ARADUL

Un suflu nou de viață
adie peste țară, profieșind
pieirea demagogiei po-
litice.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA:

ARAD, Str. Eminescu No. 18.

Telefon: 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«

Apare săptămânal.

ABONAMENTE:

Pentru particulari:	Pentru autorități și instituții
150 Lei . . . . . 1 An	250 Lei . . . . . 1 An
80 . . . . . 6 Luni	140 . . . . . 6 Luni
40 . . . . . 3 Luni	70 . . . . . 3 Luni

..... In străinătate dublu. ....

Leac contra crizei.

Este în firea omului să exagereze răul. Cuvântul ușuratec de clevetire, de temeri și groaza zilei de mâine prinde aripi și întovărășindu se cu suspine identice din cele patru vânturi, creiază o atmosferă greoaie și apăsătoare, imprimând pecetea pesimismului chiar și celor mai sprințare fri.

E criză. Este o criză universală. În America pier zinic mii de oameni în spasmul celei mai cumplite boli: foamea care le roade intestinale. Falimentele se țin lanț. S-ar părea, că nici o trudă nu dă roade. S-ar părea, că elementele naturii încă își deslanțuie cu voită urgie potopul de catastrofe și amenințări.

Și totuși nu-i un motiv de a pierde credința și nădejda în zile mai bune! Oricât ne-ar îndemna orbirea să afirmăm, că niciodată n-am cunoscut zile mai rele, o drămuire a glagonei de substanță cenușie ne pune în față istoria cu perioade infinit mai critice decât cele pe cari le trăim noi astăzi.

Iar remediul contra neputin-

cloșiei noastre este acel dram de schinteie dumnezeiască, care formează chintesenta ființei noastre cugetătoare: sufletul! Cine îl alimentează din hasnaua porărilor clevetitoare se cufundă tot mai mult și pierie cotropit de propria lui orbire. Cine îl înalță spre zări luminoase, călătorește pe raza de soare și trece bruitor peste încercările vieții.

Srind aceste rânduri, o facem din îndemnul celei mai iubitoare dorințe de a împrumuta cititorilor noștri nădejdea în zile mai bune, tăria de a nu se lăsa învinși sufletește de răul crizei universale.

Sus capul! Viermilor târtoare le-a fost sortit să se târască în pubere, iar omului i-a fost hărăzită seninătatea cerurilor albastre. Spre lumina încredinței și biruinței ridicăți-vă ochiul inimii. Fără să fim preoți, îndemnăm pe cei săbziți în lupta vieții, să-și reamintească minunatul vers al sublimului Iisus: „În lume scârbe veți avea, însă îndrăzniți, eu am biruit lumea“.

T.

„Pâinea noastră cea de toate zilele“...

Ziarele ungurești pe mesele funcționarilor români. — Români susțin presa ungurească. — Un răspuns pentru mai mulți.

Ori în ce birou intri, dela prefect până la ultimul copist, la toate instituțiile de stat, te isbește ziarul unguresc proaspăt răsărit deasupra actelor în curs de lucru. Nu odată mi-a fost dat să trebuiască să aștept ca funcționarul să-și termine comentariile inspirate dintr'un astfel de ziar, ca să miu servit.

De cine sunt scrise zărele ungurești?

Cum adevă, din presa ungurească, care ne injură și ne batjocurește la toate răspântiile, se alimentează inima și gândul celor cari trăiesc din sudoarea plugarului român? Cei câțiva inși cu naționalitatea nedefinită, celășenia dubioasă și cultura redusă la clasele primare, sunt factorii culturali ai românilor din Arad în general și în special ai funcționării noastre?

Cauză și efect.

Într'un lucru e cert: presa imprimă vieții de toate zilele o conduită încadrată strict în spiritul din care se alimentează articolele ei. Și atunci, ce linie de conduită pot avea acei funcționari de stat, cari citesc zilnic cele mai pălimate critici tendențioase la adresa statului și instituțiilor lui? E de mirare oare, că n'avem încă o conștiință națională și că din dramul neînsemnat de demniitatea noastră națională și-au făurit mângăliitori de hârtie ai presei ungurești hârtie igienică?

Cine sunt vinovații?

Sunt acești mângăliitori vinovați? O, nu! Ei cântă în ritmul vremii pentru o bucată de pâine. Mai adesea n'au nici un soi de sentimente, iar pentru idealuri sunt prea reduși la nivelul unei culturi de mahalagioaice. Dar vinovați sunt șefii instituțiilor de stat, prefecți, primari, chestori, administratori, etc. etc., cari — în lipsa unei conștiințe și demnități naționale permit funcționarilor lor ca să se alimenteze în birouri și în oarele de serviciu chiar, din hasnaua în care clocește veninul politicii budapestane. Acești șefi, sunt spărturile sumanului național prin care ne străbate vântul la ficat, căci vântul suflă cu fîntă și fără fîntă, meritându-și suferința leneșului, care nu-și cârpește sumanul, iar leneșul acesta suntem noi toți, că am lăsat și lăsam spărturi în haina, care ne învăluie trupul.

S'ar spune, că oamenii citesc știrile zilei. Dar, slavă Domnului, apar în București zăre românești câte vreți, formate americane și cu 60% mai ieftine decât oricare fițuică, din acelea cari vă sculpă în față cele mai insipide injurii și vă lămpește creerul cu pompa profilor dela Budapesta.

De ce nu avem presă zilnică în Arad?

N'aveți o presă zilnică românească în Arad, cu știri locale? Cine e vino-

val? Ați cerut-o? V-ați gândit vreodată, că ban românesc susține în Arad zeci de fițuici cu rost și fără rost, din cari majoritatea zdrobitoare, ungurești? Că, ban românesc alimentar, prin inconștință românească, toată avalanșa aceea groaznică de injurii deslanțuite în țară și în afară de hotare contra României? Că, fiecare cititor al ziarelor ungurești, e supus în profitul lor la un impozit anual, voluntar, de *Unamieoptute* lei anual, dați în rate nesimțite de câte cinci lei pe zi?

Gânduri cu tâlc...

O mie de români, din cele câteva sute de mii de români, prea puțini conștienți, cari trăiesc în orașul și județul Arad, de ar face aceasta jertfă pentru un ziar românesc, Aradul ar avea cea mai strălucită presă zilnică din România. Dar nu o mie, ci multe mii de români din Arad și județ fac jertfa aceasta pentru presa ungurească locală. Ce spui domnule avocat cutare și reverendissime cutare? Vreți liste lungi de abonați la presa străină? Ni-e milă, ni-e scârbă și nu le facem.

Tovie

† Dumitru Comșa,

In Sibiu a încetat din viață octogenarul luptător național, profesorul Dumitru Comșa. Printr'ansul se stinge ultimul reprezentant al famosului me-morand.

Ca profesor la seminarul din Sibiu Dumitru Comșa aparținea pleiadei de burboți ieșiți din școala lui Șaguna, creindu-și o bună reputație dascăl ască prin cursurile sale clare și mai ales prin tratatele sale de economie agricolă, scrise într'o ireproșabilă românească, într'un timp când limbă cărturarului ardelean băjăbia de aberațiile școlii latiniste. Lucrarea „Pomăritul“ apărută la 1877 a fost elogios comentată de marele Eminescu în articolul din „Lupta“, scris cu prilejul apariției Folșoarei „Telegrafului Român“ din Sibiu, la care Comșa fusese un asiduu colaborator.

In politică Dumitru Comșa aparținea grupării din jurul „Tribunei“ din Sibiu.

Dar dincolo de activitatea sa de profesor și de bărbat politic, Dumitru Comșa rămâne celebru prin lucrările sale etnografice. Colocționar neobosit al fesiaturilor și creștăturilor românești, el ne-a lăsat două capodopere: Albumul de motive românești și cel de creștături, două admirabile colecțiuni cart au dus faima artei noastre populare dincolo de hotarele țării.

Dumitru Comșa a fost pilda omului vecinic activ, care n'a cunoscut oboseala. Iar roadele binecuvântate ale acestei necontenite activități, s'au restimțit, pe lângă operele lăuate, vioiciunea spiritului pe care și-a păstrat-o până la moarte.

Dumitru Comșa pleacă din această lume cu conștiința împăcată a patriotului care și-a îndeplinit din plin datoria față de neam.

Să odihnească în pace.

La fabrica „ASTRA“ se caută muncitorul...

De un timp incoace circulă diferite svonuri asupra unor proiectate mișcări în personalul fabricii „Astra“, svonuri ce-au pătruns sub formă de certitudini în presa pseudo-maghiară din loc, neliniștind spiritele. Această presă punând în legătură, trecerea fabricii sub un nou consorțiu, anunța cu o literă de-o schioapă, că funcționarii minoritari vor fi îndepărtați și înlocuiți cu funcționari de naționalitate română.

Am căutat să cercetăm care e partea de adevăr din toate svonurile ce circulă în zărele maghiare. Și în acest scop ne-am adresat dlui Emanuil Șapira, directorul fabricii, care ne-a declarat:

Leocamdată nu se face nici o mișcare în personal. Ce va veni nu se știe. Suntem nevoiți să facem cât mai multe economii, căci statul cu care avem un contract, în sensul căruia, trebuie să ne dea o anumită cotă de reparații, sau lucrări noi se abține Primim foarte puține comenzi, astfel că secția de reparat va goane, din lipsă de lucru

aproape nu funcționează. Actualmente se lucrează mai intensiv la secția de reparat locomotive.

Discuția trece pe nesimțite asupra lipsei de muncitori specialiști. Aci am întreat, — deși întrebarea mi se părea absurdă — dacă se preferă muncitorii români celor minoritari. Mi s'a răspuns:

Nu facem, și n-am avea nici timpul să facem selecția muncitorilor pe naționalități. Noi căutăm muncitorul capabil și conștient. Atât și nimic mai mult.

Deci nimic din fanteziile ce circulă și se scriu de către o presă care ar vrea să agite mereu.

Impresia noastră e că fabrica „Astra“ din cauza Statului care nu-și respectă contractul, nu poate lucra. Aceiaș greșală peste tot: Statul vrând să protejeze, impiedcă. Odată și odată va trebui lăsată la o parte politica de protecție a industriei naționale. Atunci industria națională va căuta prin toate mijloacele să se mențină, și de aci va câștiga și ea și consumatorul.

i. p.

fun ționar, care încasează dela statul român o leață foarte grasă, de 12 ani în slujba căilor ferate. Scris douăsprezece ani.

Alta.

Intru la Administrația financiară din Arad. percepția II-a zece funcționari nici un cuvânt românesc. Unde mă adresez, mi-se întoarce spatele, vădit ca și când n-ași fi observat. Trec pe lângă mine citățeni mulți. Cei cari vorbesc ungurește sunt serviți, eu nu. Ce o fi și asta? Au vre-o poruncă să vorbească numai ungurește? Nu și-au însușit încă limba oficială? Ei, la dracu, în 12 ani?

Dar uite, de ab'acuma observ: sunt tineri toți! N'au mai mult de 25-28 ani. Prin urmare, nu vreau să vorbească românește. Apoi să nu le aplici binecuvântarea celebrului Hübsch?

Înțeleg toleranță, sunt dușmanul hotărât al oricărei oprimmări religioase sau naționale, dar să și bată joc de noi în țara pentru care am jertfit tot în timp ce ei sug bugetul țării, pe care o scuipă? Dați singuri răspunsul!

Tovie.

**6 cărți poștale Lei 80,
2 buc. fotografii. p. le-
gitimație Lei 25**

str. Brancovici Nr. 3. (Lázár Vilmos u. 3)

1-2 **FOTOGRAF**

Teologii la Sân Nicolaul mare.

Corul Academiei Teologice ortodoxe române din Arad, de sub conducerea Dlui prof. At. Lipovan are un mare merit: Organizează serbări culturale la sate. Conducătorii corului, crâncioși acestui principiu, în ziua de 21 Februarie — Sâmbătă — vor aranja o astfel de serbare în frunțașă comună, Sân Nicolaul mare. Programul bine selecționat se compune din coruri, din cei mai renumiți compozitori, declamări și monoloage umoristice. Citez la întâmplare: Dorul Ardealului, cor de D. Popovici, Marș din opera Ernani, Surprise declamatorice predate de C. Ungureanu, etc. După program urmează dans.

Nu ne îndoim o clipă că bravii cetățeni din Sân Nicolaul mare, vor da tot concursul merituosilor teologi.

Dirigintele corului: At. Lipovan. La pian: Dr. A. Botis.

s-a.

avea dinspre vecinii noștri — cari nu pot uita niciodată — teritoriile pe care le-au avut și care acum sunt în stăpânirea noastră.

Ei se pregătesc în taină, ca mai curând sau mai târziu să ne atace.

Spiritul de vitejie și sacrificiu al strămoșilor noștri și al generației noastre ne impun ca o datorie sfântă să ne pregătim nu pentru a ataca, ci pentru a ne apăra.

Iată pentru ce este nevoie ca pe lângă o înțeleaptă conducere politică, o solidă organizare culturală și o puternică și continuă sporire economică să avem și o putere militară capabilă de a păstra la adăpostul ei, comorile interne câștigate cu durere și sacrificiu și după atâta vărsare de sânge.

Domnul Profesor N. Iorga dela înălțimea tribunel parlamentare a spus cândva:

„Tot soldatul român, cu arma la picior, este singura garanție temeinică a țării noastre. Armata trebuie să păstreze spiritul căpătat în timpul războiului. Să căutăm să-i punem la dispoziție toate mijloacele pentru a întări acest spirit de vitejie.“

Marius

România.
Portărelul de pe lângă Judecătoria rurală Radna
Nr. G. 2188/1930. Nr. 83/port.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.

În baza execuției de escontentare efectuată în ziua de 19 Mai 1930 pe baza deciziei Tribunalului Arad cu No. 2217/1929 obiecte sechestrate în procesul verbal de execuție No. G. 2188/1930 compuse din un bufet mare cu oglindă și cu geam. Un bufet mic cu oglindă, cum și alte obiecte prețuite în suma de lei 48.700 cuprinse în favorul lui Ștefan Neamțu și Grigore Petrescu din Arad reprezentați prin Dr. Gheorghe Sârbu avocat din Arad, pentru suma de lei 141.500 capital interese de 13 1/2%, dela 30 Aprilie 1929 precum și speșele stabilite până în prezent se vor vinde la licitație publică în Comuna Pâncota Nr. 375 în ziua de 12 Martie 1931 la ora 11 a. m. conf. art. de lege IX. §-ului 107 și 108 din anul 1881. al legii exec. Aceasta licitație se va ține și în favorul v. d. lui Mahler Mihai pentru suma de lei 22.187 cap. și în favoarea altor creditori care eventual ar anunța drept de prioritate.

Radna, la 9 Februarie 1931.

(ss) D. Antonescu.

Pentru conformitate.
Indescifrabil.

SOCIETATEA PRINCIPELE MIRCEA pentru protecția copiilor, organizează pe ziua de 21 Febr. ora 10 seara

O serată dansantă cu program artistic în saloanele Căminului Industriașilor.

România.
Portărelul de pe lângă Judecătoria rurală Radna:
G. 4063/1930. Nr. 66/port.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.

În baza execuției de escontentare efectuată în ziua de 5 Decembrie 1930 pe baza deciziei Judecătoria Lipova cu No. 1940/1930 obiecte sechestrate în procesul verbal de execuție No. G. 4063/1930 compuse din: Un vas cu vin alb, de 728 litre, cum și alte obiecte toate prețuite în suma de lei 21.942 cuprinse în favorul Bancii Agrare S. A. Filiala din Lipova reprezentată prin Dr. Tiberiu Baar avocat din Lipova pentru suma de Lei 12.000 capital interese de 15%, dela 7 Februarie 1930 precum și speșele stabilite până în prezent se vor vinde la licitație publică în comuna Paulțiș Nr. 472 în ziua de 25 Februarie 1931 la ora 4 d. m. conf. art. de lege IX §-ului 107 și 108 din anul 1881. al legii exec. Aceasta licitație se va ține și în favorul lui Singer Antoniu pentru suma de lei 1240 cap. plus acesorii.

Radna, la 3 Februarie 1931.
(ss) Antonescu. Pentru conformitate:
Indescifrabil.

ROMÂNIA
Portărelul de pe lângă Judecătoria rurală Radna.

G. 3436/1930
PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.
Nr. 68 port.

În baza execuției de escontentare efectuată în ziua de 17 Octombrie 1930 pe baza deciziei Judecătoria Lipova cu No. 1648/1929 obiectele sechestrate în procesul verbal de execuție G. 3436/1930 Compuse din: 20 hect. comină, 50 hecto vin nou, toate prețuite în suma de lei 33.000 cuprinse în favorul Bancii Agrare S. A. din Lipova reprezentat prin Dr. Tiberiu Baar avocat din Lipova pentru suma de Lei 25.000 capital interese de 12% dela 3 Maiu 1929 precum și speșele stabilite până în prezent se vor vinde la licitație publică în Comuna Mîmîla la casa urmăritului în ziua de 2 Februarie 1931 la ora 4 d. m. conf. art. de lege IX §-ului 107 și 108 din anul 1881. al legii exec.

Radna, la 3 Februarie 1931.
Pentru conf. Portărel.
Indescifrabil. Indescifrabil.
De n'ai slujit, nu poți fi stăpân.

Restaurant și cafegiu fără beuturi al Văd. KÁLI FRANCISC
s'a mutat din Piața Catedralei în Str. Eminescu Nr. 36, în locul fost „Omul Sălbatic“

Preventiv contra gripei: toarnă în acee apropiere de nas și inspiră palma câteva picături de spirt. Freacă ternic, pe nări, alcoolul. apoi bine palmele una de alta și după Dar nu-l bea, căci nu ajută!

Casa Agricolă de Păstrare Arad-Cenadană S. A. Arad

INVITARE.

Casa agricolă de păstrare Arad-Cenadană S. A. din Arad își va ține la 28 Februarie 1931 ora 4 1/2 d. m. în localul propriu

adunarea generală a XLI-a.

la care se invită toți domniile acționari.

ACTIVA BILANȚ pe anul 1930. PASIVA

Cassa :					
In numerar	12,516,012.—			Capital social	20,000,000
La alte bănci:	19,756,590.—	32,272,602		Fond de rezervă	3,570,392.—
Cambii		153,963,413		Fond de rezervă pt. creanțe dub.	4,000,000.—
Debitori de Ct.-curent		34,690,946		Fond de penziune	1,488,440
Ipotecă		125,287		Fundaț. Heinrich Sándor	100 000
Debitori pe garanții		290,000		„ Nachtnebel Ödön	5,000
Efecte proprii		5,259,477		Deduneri:	
Avere imobilă:				Pe libele:	160,180,797.—
Casa sediului:	390,000.—			In Ct.-crt.:	19,985,600.—
Alte imobile:	230,000.—	620,000		Depozite	3,614,444
Efectul fundaț. Nachtnebel Ödön		5,000		Garanții	290,000
Mobilier		1		Dividende neplătite	115,932
				Interese încurse prealabil	5,098,131
				Chirii solvite anticipativ	52,084
				Soldul beneficiului:	
				Report din 1929	121,830.—
				Beneficiul net din anul 1930.	5,205,364.—
		227,226,726			5,327,194
					227,226,726

Dat în Arad, la 31 Decembrie 1930.

Géza Issekutz
generaldirector

Béla Kneffel
director executiv
contabil aut.

dr. Elemér Fetter
primcontabil

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Ladislau Purgly președ.
baron Ludovic Andrényi
Cont. Victor Breda
Ioan Kintzig

dr. Ioan Köpf
Gheorghe Korossy
dr. Șilviu Moldovan
Nicolae Takácsy
Ioan Vásárhelyi

CENZORII:
dr. Ludovic Dálnoki Nagy preș.
dr. Beni Boros
Andrei Daniel
Ioan Szathmáry

